

ZDAJ, SPOMLADI, SE SPET ZAČENJAJO ŽE NEKAJ LET STARE POLEMIKE

GORSKO KOLO V GORSKEM SVETU

IGOR MAHER

Zadnja leta je tehnološki razvoj v gorski svet pripeljal kopico novosti, ki omogočajo poleg hoje in plezanja še drugačne dejavnosti, drugačen stik z naravo. Najbolj opazni dejavnosti sta jadralno padalstvo in gorsko kolesarjenje. Obe sta močno povezani z gorništvom. Ne samo, da sta vezani na isti prostor, temveč so tudi akterji teh dejavnosti neredko iz gorniških vrst. Tako padalstvo kot kolesarjenje predstavljata zanimivo popestritev rekreativnega udejstvovanja v gorah.

Gorsko kolo oziroma kolo za vse terene, kot ga lahko še imenujemo, izvira iz Kalifornije. Hitro se je razširilo tudi v Evropo. Tudi pri nas se je prodaja skokovito povečala, vendar večina lastnikov gorska kolesa le redko uporablja v gorah, kajti kljub vsem tehničnim izboljšavam še vedno zahteva veliko telesno pripravljenost in obilico znanj, ki omogočajo varno in uspešno gibanje v naravi. Gorski kolesarji morajo med drugim vedeti tudi nekaj o škodi, ki jo s svojo dejavnostjo povzročajo v okolju ter o odnosih do drugih uporabnikov prostora (kmetov, gozdarjev, gornikov...).

UPORABNIKI ISTEGA PROSTORA

Vsaka dejavnost v okolju predstavlja določeno obremenitev, določen odklon od naravnega ravnotežja, še posebno v občutljivem gorskem okolju. Vpliv na okolje je večinoma zanemarljiv, če gre za malenkostne posege. Razmere pa se močno poslabšajo, ko določena dejavnost doseže množične razsežnosti. To velja tako za gorništvom kot za vse alternativne rekreativne dejavnosti v gorah.

Gorsko kolo omogoča vožnjo po vseh terenih, seveda v okviru kolesarjevih zmožnosti. Dokler se kolesar drži cest in poti, težko govorimo o škodljivem vplivu na okolje. Problemi se pojavijo, ko zapusti pot in zapelje na travnik, na polje ali v gozd. Pod debelimi pnevmatikami prihaja do mehanskih poškodb tal in vegetacije, uničevanja podrasti v gozdu, poškodb korenin. Škoda se zelo poveča med vožnjo po vlažnih, močvirnatih predelih ali pa od snežnice in dežja razmočenih tleh. Škodljiva je predvsem vožnja z blokiranimi zavorami, torej vožnja navzdol. Poškodovanost vegetacije in tal lahko na neugodnih površinah sproži erozijske procese. Poleg tega vožnja izven poti poveča nevarnost motenja živali.

Druge vrste problemi pa so nasprotja med gorskimi kolesarji in drugimi uporabniki prostora,

ki so v njem že dalj časa. Pojav novega uporabnika seveda poruši ustaljeno ravnotežje in pomeni iskanje novih medsebojnih odnosov. Tako prihaja do nasprotij med gorniki in kolesarji zaradi uporabe istih poti, pri čemer se pešci ob srečanju počutijo ogrožene. Do sporov z lovci prihaja zaradi plašenja divjadi, z gozdarji in kmetovalci pa zaradi uničevanja tal in rastlinstva. Za dosego ponovnega ravnotežja je zato potreben medsebojen dogovor, izoblikovanje pravil, ki jih bodo upoštevali vsi uporabniki prostora.

Gorski kolesar, če se drži določenih pravil vedénja (kot to velja za vse obiskovalce gorskega sveta), ne predstavlja pretirane obremenitve v tem okolju, pa tudi ne sovražnika že uveljavljenih dejavnosti. Celo nasprotno, gorsko kolesarjenje prispeva k zmanjšanju uporabe motornih vozil, katerih prisotnost je v gorskem svetu vse prej kot blagodejna. Ali ni gorski kolesar bolj okoljevarstveno usmerjen kot pa gornik, ki se skoraj do cilja pripelje s svojim jeklenim konjičkom?

Ura meri krvni pritisk

Za športnike, ki kaj dajo na svoje zdravje, je japonsko podjetje za elektroniko Casio dalo na trg novo ročno uro, ki na majhnem urinem zaslonu kaže nekatere funkcije človekovega organizma. Model se imenuje »BP-100« (blood pressure monitor BP 100) in lastniku ponuja možnost, da sproti opazuje osnovne telesne podatke, torej srčni utrip in krvni tlak. Merilne metode so zasnovane na neposredni povezavi med srčnimi utripi in krvnim pritiskom. Utrip se meri s pomočjo fototranzistorja, ki meri količino hemoglobina (rdečega krvnega barvila), ki teče skozi kapilare žilice v prstnih konicah. S pomočjo električnega potenciala srca med desno konico prsta (-) in levim zapestjem roke (+) aparatura izračuna krvni tlak. Izdelovalec ob tem opozarja, da imajo izmerjeni podatki le približne vrednosti v primerjavi z absolutnimi vrednostmi in da takšna ura nikakor ne more docela nadomestiti klasične priprave za merjenje krvnega tlaka, se pravi votlega traka, ki ga pritrdimo na roko, ga napolnimo z zrakom, da stisne žile na nadlakti, in s stetoskopom ugotovimo, kakšen je krvni pritisk.

PRAVILA VEDENJA

- Veljala naj bi splošna prepoved vožnje zunaj poti, torej po travnikih, poljih in gozdovih. V zadnjem čas je vse več primerov kolesarjenja po smučarskih progah, kar pa je skrajno neprimerno, kajti na strojno izravnanih tleh večine smučišč so travnate površine izredno nestabilne in občutljive.
- V visokogorje, nad gozdno mejo, naj gorski kolesarji ne bi segali - razen po ustreznih poteh, ki vodijo v ta brezgozdni prostor (stare vojaške poti, gorske avtomobilske ceste). Za kolesarjenje bi jim ostalo veliko gozdnih, kmetijskih in podobnih poti in cest v nižjih predelih. V primeru stroge zavarovanosti nekega območja pa seveda veljajo strožje omejitve.
- Vožnja po slabo utrjenih in razmočenih poteh ni primerna.
- Transport koles z žičnicami naj ne bi bil dovoljen.
- Kolesar naj - tako kot vsi uporabniki gorskega prostora - povzroča čim manj hrupa, da ne bi plašil divjadi.
- Divja vožnja po poteh ni primerna, če s tem ogrožamo druge uporabnike poti. Ob srečanju

zmanjšamo hitrost, po potrebi sestopimo in se umaknemo s poti. Pešci naj imajo prednost.

- Za organizacijo tekmovanj in množičnih gorskokolesarskih prireditev gorski svet ni primeren.
- Potrebno bo označiti posebne poti za gorska kolesa in izdelati zemljevide z označenimi primernimi potmi. Pravočasno sodelovanje z gozdarji in okoljevarstveniki lahko odpravi možna kasnejša nesoglasja in poskrbi za čim bolj pestro izbrano traso poti. Finančno naj bi taka prizadevanja podprli tudi proizvajalci koles in predvsem turistični delavci, kajti gorsko kolo je pomembna poživitev turistične ponudbe.
- Priporočljivo je včlanjenje v organizacije, ki združujejo gorske kolesarje. Tam bomo dobili mnoge koristne napotke in organizirano uveljavljali svoje interese.

Na straneh Paninskega vestnika bomo v prihodnje predstavljali nekatere privlačne izlete, primerne predvsem za gorske kolesarje. Čeprav ne bodo vodili po visokogorju, nam bodo nudili obilo najrazličnejših prijetnih doživetij.

PLANINCEM IN POPOTNIKOM V ANGLIJI NE CVETEJO ROŽE

HOJA PO ROBU ZAKONA

Evropa odkriva Veliko Britanijo. Pod vplivom dogovorov in sklepov o tesnejšem sodelovanju med evropskimi državami tudi popotniki odkrivajo otok številnih zapletov za deželo, za državljanke in morebiti tudi za pravo in zakon v okviru velike Evropske skupnosti. Predvsem gre v našem primeru za »pravico do pristopa«, kar je tema, ki v Zvezni republiki Nemčiji, na primer, že dolgo sodi k osnovnim ustavnim pravicam, kar pa ne velja za Anglijo in Škotsko. Da bi to spremenili, je zelo visoko zastavljen cilj popotniških organizacij v Veliki Britaniji. Da bi svet seznanili s svojimi takšnimi prizadevanji, je Rambler Association 92 povabila številne inštitucije in strokovnjake iz Francije, Nizozemske, Švedske in Nemčije na konferenco v narodni park Peak Districts nedaleč od Sheffielda. Na konferenci je bila s svojimi predstavniki tudi Evropska popotniška zveza.

RAZPRODAJANJE - PLOTOV

Po veljavnih zakonih v Združenem kraljestvu dostop na zasebno zemljo ni dovoljen. Za »zasebno« v Angliji in na Škotskem ne smatrajo samo vrtov in parkov, ograjenih pašnikov ali (mnogo redkeje) gozdov. Privatna so tudi

močvirja, z grmovjem obrasla zemlja, z resjem poraslo goščavje, skalnate suhe doline, odprti in nezagrajeni pašniki in prostrane visoke planote, na katerih ne more biti govora o nikarkršnem poljedelstvu. Kljub temu so take površine za popotnike zaprte: napis, plotovi, bodeča žica ali zaklenjena vrata v lesah to dovolj jasno kažejo. Pravo in zakon sta na strani zemljiških lastnikov, deželnih lordov, ki svojo zemljo izkoriščajo le za priložnostne love na zelo piclo nizko divjad (ki bi jo menda lahko samotni popotniki plašili). Kakšno drugačno obravnavanje lastnine, kot ga zagotavlja ustava, bi bilo v kraljevini seveda v nasprotju s tamkajšnjim najpomembnejšim pravilom »Moj dom je moja graščina«

Odprava takšnih navad in zakonov v državi ne bo možna od danes na jutri, ker so pravila pregloboko zakoreninjena v ljudeh. Evropski predpisi dajejo tudi angleškim kmetom možnost, da nekaterih kmetijskih površin ne obdelujejo, da jih pustijo mirovati in dobijo za to premije. Ker pa v sklopu predpisov manjka vsaj eden, se v takih razmerah spleča mirujočo zemljo prodati. Zdi se, da zdaj v Veliki Britaniji že spada k bon-tonu, da je človek ob kolikor toliko primernem